

2017-02-23

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KUN 2016/116

Kulturnämnden

Medborgarförslag ateljéstöd

Medborgarförslag den 8 juni 2016

Förslag till beslut

1 - Kulturnämnden noterar att den del av medborgarförslaget som handlar om att utreda möjligheterna att inrätta ett ateljéstöd i Nacka genomförts och att det inte anses prioriterat att ta fram en ny typ av stöd. Medborgarförslaget är därmed färdigbehandlat i denna del.

2 - Kulturnämnden noterar att det redan pågår ett arbete som uppfyller intentionerna i medborgarförslaget om att utreda möjligheten att få fram ändamålsenliga lokaler. Medborgarförslaget är därmed färdigbehandlat även i denna del.

3 - Kulturnämnden noterar att det finns styrdokument som uppfyller intentionerna bakom medborgarförslaget om att ta fram en handlingsplan. Medborgarförslaget är därmed färdigbehandlat även i denna del.

Sammanfattning

I medborgarförslaget föreslås att kommunen ska undersöka möjligheterna att införa ett ateljéstöd för yrkesverksamma konstnärer, utreda möjligheter att få fram för konstnärer ändamålsenliga lokaler och ta fram en handlingsplan för bild- och formkonsten. Efter enhetens utredning är förslaget att ett nytt ateljéstöd inte ska prioriteras då det inom ramen för kulturstödet finns möjlighet för konstnärer och andra kulturaktörer att söka projektstöd. Enhetens bedömning är att urbaniseringen av och stadsutveckling i Nacka på samma sätt som i de flesta andra större städer medför att många av de lokaler som nyttjas till jämförelsevis lägre hyror som lokaler för ateljéer försvinner successivt. Urbanisering och stadsutvecklingsprocessen kan emellertid också ge upphov till nya lokaler för konstnärlig och kulturell verksamhet varefter nya delar av staden växer fram. Ett arbete för att få fram fler lokaler anpassade för konstnärlig och kulturell verksamhet pågår i samverkan mellan Nacka kommuns interna fastighetsprocess, stadsutvecklingsprocessen och kultur-och fritidsenheten. Enheten bedömer att behov av en specifik handlingsplan för bild- och formkonsten redan tillgodoses i befintliga styrdokument.

Medborgarförslaget

I medborgarförslaget föreslås för att förbättra konstnärernas arbetsvillkor och göra Nacka till en rik kulturstad:

- att kommunfullmäktige uppdrar åt kulturnämnden att undersöka möjligheterna att få fram ett antal ändamålsenliga lokaler ämnade för bild- och formkonstnärer
- att kommunfullmäktige uppdrar åt kulturnämnden att undersöka möjligheten att införa ett ateljéstöd som kan sökas av yrkesverksamma konstnärer
- att kommunfullmäktige uppdrar åt kulturnämnden att ta fram en handlingsplan för bild och formkonsten i dialog med Nackas yrkesverksamma konstnärer. Den bör ta ett helhetsgrepp på förutsättningarna för att Nacka ska bli en av landets mest kreativa och nyskapande konstkommuner.

Tidigare beslut

I ett politikerinitiativ till kulturnämnden som behandlades vid nämndens möte i oktober 2016 (KUN 2016/56) föreslogs att Nacka kommun bland annat skulle instifta ett ateljéstöd till yrkesverksamma konstnärer och konsthantverkare. Kulturnämnden beslutade då att det inom budgetramen för det ordinarie kulturstödet inte var prioriterat att inrätta ett ateljéstöd.

Enhetens utredning och bedömning

I medborgarförslaget lyfts bland annat fram att konstnärernas arbetssituation många gånger är speciell, att få konstnärer har fasta anställningar och att konstnärer, liksom andra arbetande medborgare och företagare, är beroende av en arbetsplats, 'en sambandscentral', från vilken de kan driva sina uppdrag. Det framförs också i medborgarförslaget att det konstnärliga yrkesutövandet är beroende av ändamålsenliga lokaler till överkomliga priser, då medianinkomsterna för konstnärer många gånger ligger långt under andra yrkesgrupper.

Kultur- och fritidsenheten kan konstatera att det i Nacka, liksom i andra storstadsområden i Sverige, pågår en accelererande urbaniseringsprocess som påverkar tillgången till ateljéer och lokaler för konstnärlig och kulturell verksamhet. Urbaniseringen och den snabba stadsutvecklingen leder till att många av de ateljélokaler och ytor som i dagsläget upplåts med rivningskontrakt, till jämförelsevis lägre hyror, inom de närmaste åren kommer försvinna då dessa fastigheter rivs. Sedan 2015 har bland annat konstnärsateljéer på Makaronifabriken på Kvarnholmen sagts upp. Ateljéer och projektytor på flera platser i Sickla med bland annat Konstnärernas kollektivverkstad (KKV), Ateljéföreningen i Klinten samt ett antal konstnärer och kulturaktörer som verkar på Nobelberget är uppsagda eller har rivningskontrakt som löper ut. *Urbaniseringsprocessen i Nacka medför sannolikt att konstnärer och andra kulturaktörer på längre sikt får svårt att hitta lokaler med lägre hyresnivåer i framtiden.* Men omvandlingsprocesserna kan också generera nya möjliga platser för konstnärlig och kulturell verksamhet där lokaler för kultur bland annat kan skapas vid markanvisningar och upphandlingar. Inom ramen för befintlig stadsutveckling bedömer enheten att det finns möjlighet att utveckla den konstnärliga infrastrukturen för Nackas konstnärer.

I den rikstäckande rapporten Utsikt från ateljéerna 2014, gjord av Konstnärernas Riksorganisation (KRO) och Sveriges Konsthantverkare & Industriformgivare (KIF), uppgav 64 procent av konstnärerna att deras månadsinkomster var 13 300 kronor eller lägre. I Konstnärsnämndens rapport¹ menar man att ”bilden av konstnärerna blir mer komplex och differentierad ju mer vi studerar gruppen.” Det lyfts fram att den komplexa bilden behövs för att den offentliga kultur- och konstnärspolitiken ska kunna göra rätt insatser för att främja konstnärernas förutsättningar för det konstnärliga skapandet vilket är målsättningen. I rapporten finner man att konstnärer som yrkesgrupp uppvisar en extrem spridning i både utbildningsnivå och inkomst och att inkomstutvecklingen ligger under den övriga befolkningens. Ett sätt för offentliga aktörer att stärka konstnärernas ekonomiska villkor är att erbjuda möjligheter till olika kulturstöd, varav olika typer av ateljéstöd är något som kommuner ibland väljer att erbjuda.

Det finns en rad olika ateljéstöd eller likande stipendium i Storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö. I Stockholm kan ateljéstöden sökas av personer folkbokförda i Stockholm, för hyreskontrakt på ateljéer belägna i hela Stockholms län. I Göteborg gäller ateljéstödet sökande i kommunen med ateljé i kommunen. I Malmö är stödet utformat som ett skattebefriat stipendium för sökande från Malmö och verksamma i Malmö. När det gäller tillgång till ateljéer med rimliga hyror så finns i flera kommuner och städer kommunalt ägda lokaler med ateljéer där lokalhyrorna har anpassats till konstnärernas villkor.

Nacka tillhör de åtta av Sveriges kommuner som har flest andel konstnärer per 1 000 invånare.² Av dessa kommuner som har sju eller fler konstnärer per tusen invånare har hälften infört någon form av stöd eller stipendium av typen ateljéstöd. En sammanställning av ett antal olika ateljéstöd som finns i svenska kommuner har under utredningen identifierats och presenteras i nedanstående tabell:

¹ Konstnärsnämndens rapport från december 2016, ”Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor” (https://www.konstnarsnamnden.se/Sve/Publikationer/PDF/Knamnden_Rapport_Konstnarernas_Inkomst_Webbversion_2016_12_20.pdf)

² Det bor konstnärer i alla Sveriges 290 kommuner, i fem av dessa är dock endast en av de 29 000 personerna i hela konstnärgruppen folkbokförd. I 64 kommuner bor färre än tio konstnärer. Om man sätter antalet personer i konstnärgruppen i relation till befolkningens storlek för motsvarande åldersgrupp finns det i Sverige 3,8 konstnärer per 1 000 invånare. Av alla kommuner har Stockholm störst antal med 14 konstnärer per 1 000 invånare. Näst högst har Simrishamn med tio, följt av Värmdö, Malmö, Nacka, Göteborg, Lidingö och Gnesta med sju. I Vaxholm, Ekerö, Höganäs och Tanum finns sex konstnärer per 1 000 invånare. I 44 kommuner bor det färre än en konstnär per 1 000 invånare. Av länen har Stockholms län flest med 8 konstnärer per 1 000 invånare medan Jönköpings län har minst antal med en konstnär per 1 000 invånare. Ur Konstnärsnämndens rapport, 2016, ”Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor”, sid 24.

Stad/kommun	införande år/översyn	budget / år	antal år / beslut	ungefärligt stöd/år	min hyra/år	antal stöd	
Göteborg	ska ses över	2,7-2,8 miljoner	3 år		8000	12 000	350
Värmdö	infört 2014	400 000	3 år	max 10000			40
Gävle		320 000	3 år	max 11 625 (bostad) eller 15 500 (hyrd atelje)			
Lund	försök 2015	300 000	2 år	15 000/år		10 000	20
Malmö	utv 2008-2011	540 000	2 år	9 000 kr / år i 2 år		10000	60
Örebro	2001	300 000		max 15 500 kr			
Uppsala	infört 2016	300 000	3 år		10 000	14 400	40
Stockholm	2017	9,2 miljoner (2018)	3 år	max 18 000 kr/år max 0.7 * 25700 kr			600

I Stockholm har systemet för ateljéstöd under 2017 reformerats och i viss mån ändrat inriktning. Stödet kommer gå att söka från i år och kallas ateljé- och studiostöd. I utredningen av nytt ateljéstöd lyfter man fram att konstbegreppet har vidgats och att man ser ett växande behov av flexibla ateljéer och konststudios för nya typer av konstnärliga samarbeten och beslut har tagits om att från 2018 arbeta utifrån de nya riktlinjer för ateljéstöd som tagits fram i samband med utredningen.³

Sammantaget synliggörs i flera rapporter och utredningar att såväl konstbegreppet som den konstnärliga praktiken utvecklas och blir mer och mer komplex och i många fall gränsöverskridande mellan både uttrycksform, sammanhang och omgivande kontext. Med denna komplexitet i beaktande anser enheten att det inte är prioriterat att införa en ny typ av öronmärkt stöd, ett ateljéstöd, inom kulturnämndens budgetram. Däremot finns det inom ramen för kulturstödet möjlighet för konstnärer och andra kulturaktörer att söka projektstöd. Projektstöd öppnar upp möjligheten och är inte begränsad till enbart en lokal. Stöd kan beviljas för att kunna genomföra verksamheter i egna lokaler som kan möjliggöra tillskott till konstnärernas och kulturaktörernas lokalkostnader med en liknande omfattning som ett ateljéstöd kan erbjuda, under förutsättning att aktiviteterna under projektet är publika och öppna för allmänheten.

Enhetens bedömning av de delar av medborgarförslaget som handlar om få fram ett antal ändamålsenliga lokaler ämnade för bild- och formkonstnärer är ett arbete som pågår i samverkan mellan Nacka kommuns interna fastighetsprocess, stadsutvecklingsprocessen och kultur-och fritidsenheten. Kommunen samverkar även med privata fastighetsägare för att synliggöra och möjliggöra de behov som finns av lokaler och ytor för kulturverksamhet i Nacka.

Enheten bedömer att förslaget att ta fram en handlingsplan för bild och formkonsten i dialog med Nackas yrkesverksamma konstnärer redan är tillgodosett i kommunens styrdokument. Bild-och formkonsten ingår i det övergripande kulturpolitiska handlingsprogrammet och strategin för öppna konsten som är vägledande för all kultur i

³ Kulturnämnden i Stockholm stad, beslut från 6 december 2016 <http://insynsverige.se/stockholm-kultur/protokoll?date=2016->

Nacka. Därför görs bedömningen att behoven av en sådan specifik handlingsplan som föreslås i medborgarförslaget redan tillgodoses i befintliga styrdokument.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inte några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget innebär inte några konsekvenser för barn.

Bilagor

Bilaga 1 Medborgarförslag

Nadia Izzat
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Ulrika Westin
Utvecklingsledare
Kultur- och fritidsenheten